

VANTAA

" LAPSENTAHTINEN HOITOPAIK-
KA, YKSILÖLLISTÄ HOITOA LAP-
SEN TARPEET HUOMIOIDEN"

Tikkurilan perhepäivähoito

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ilolan alue

Opetuslautakunta 10.3.2014

VANTAAN KAUPUNGIN ARVOT:
INNOVATIIVISUUS,
KEHTÄVÄKEHITYS JA
YHTEISÖLLISYYS
OVAT ARVOINA MYÖS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAA OHJAAVAT
ASIAKIRJAT:
VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET
VANTAAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA
2012

VANTAAN VARHAISKASVATUKSEN PAINO-
PISTETYÖ:
* LIIKUNTAPROJEKTI 2006 - 2007
* INNOSTU KIELESTÄ 2007 - 2010
* KUNTA- JA YKSIKKÖVASU TYÖ 2012 - 2013
* LEIKKI 2013 - 2015

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lapsen päivä perhepäivähoidossa	3
3	Leikki perhepäivähoidossa.....	9
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	11
5	Yhteistyötahot	13
6	Perhepäivähoito osana varhaiskasvatustoimintaa	14

1 Johdanto

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman eli *vasun*, tekoon ovat osallistuneet kaikki Tikkurilan alueen perhepäivähoitajat ja -ohjaajat sekä lasten vanhemmat vanhempainilloissa. Työ aloitettiin syksyllä 2012 ja loppusuoralla olevaa vasuprosessia juhlistettiin kakkukahveilla marraskuussa 2013. Tarkempi kuvaus vasumme syntyvaiheista löytyy luvusta ”Perhepäivähoito osana varhaiskasvatustoimintaa”.

Tarkoituksena on, että vasu toimii perhepäivähoitajan omana työvälineenä. Muokkautuvaan vasuun hoitaja voi asettaa hoitoryhmänsä valokuvat ja tehdä merkintöjä lasten tarpeet huomioiden.

Perhepäivähoitaja tekee itsenäistä työtä. Oman työn pohdinta ja kyky suunnitella ja arvioida työtä korostuu tehtäessä yksin työtä. Olemme tehneet vasuun kysymyksiä, jotka ohjaavat kasvattajaa lähestymään työtänsä sekä omasta että lapsen näkökulmasta. Kysymykset tukevat myös perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Vasun lorut ovat syntyneet perhepäivähoitajien ryhmitöinä kevään 2013 kehittämispäivänä. Kappaleiden alussa olevat lainaukset ovat vanhempien kommentteja perhepäivähoitajista.

" Rai, rai Rai-
takissa,
hypi, pompi ja
pyöri.
Kis, kis, kis-
sanpoika,
kieri, kelli ja
kölli."

Sani, Riitta, Maire, Marja-
Leena

2 Lapsen päivä perhepäivähoidossa

”Kun vien lapseni hoitoon, voin olla turvallisesti mielin töissä.

Tiedän, että lapseni on erinomaisessa hoidossa”

Perhepäivähoidon aamu alkaa iloisella hyvän huomenen toivotuksella.

Eteisessä vanhemmat voivat kertoa lapsen kuulumiset. Hoitajan on hyvä tietää, kuinka lapsi on nukkunut yönsä ja onko ehkä tapahtunut jotain tavallisuudesta poikkeavaa.

Rauhallinen ja turvallinen aamuhetki on hyvä aloitus päivälle. Ennen aamupalaa leikitään, levätään tai puuhastellaan ja hoitajan lämpöisessä sylissäkin voi viipyä ihan rauhassa.

AVAINSANAT:

Rauhallinen ilmapiiri
Luottamus
Aikuisen läsnäolo
Positiivisuus

Tärkeät kysymykset:

Miten lapsi tulee kuulluksi aamulla?
Mihin lasten omat vaatteet ja hoitotarvikkeet laitetaan?
Osallistuuko lapsi aamupalalle?

”Hellää hoivaa kodinomaisessa ympäristössä, jossa jokainen lapsi saa yksilöllistä hoitoa!”

Arjen toistuvat rutiinit tuovat turvallisuutta ja rauhallisesti etenevä päivä on ihanteellinen pienen lapsen kasvu-ympäristö. *Perushoitotilanteet ovat tärkeitä oppimisen hetkiä.* Pienessä ryhmässä on hyvä harjoitella pukemisen ja riisumisen taitoja. Hoitaja kannustaa oma-toimisuuteen, mutta auttaa aina tarvittaessa. Lapselle tuodaan hoitopaikkaan riittävästi va- ra- ja vaihtovaatteita sekä sään mukaiset ulkoiluvarusteet.

Vanhemmat tuovat lapsen henkilökohtaiset tarvikkeet perhepäivähoitajalle. Jokainen lapsi kehittyy omaan tahtiinsa ja tuttu hoitaja tunnistaa lapsen herkkyyden esimerkiksi lapsen kuivaksi oppimiselle. Vanhempien kanssa sovitaan kuinka kotona ja hoidossa toimitaan las- ta koskevissa asioissa.

Ulkoilu

Ennen kuin lapset lähtevät ulos tai tulevat sisälle, hoitaja ennakoi siirtymätilanteen ja antaa aikaa leikin lopettamiseen. Lelut kerätään yhdessä ja samalla opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä tavaroista. Pukeminen ja riisuminen vievät aikaa, mutta taidot karttuvat koko ajan.

Ulkona on mahdollisuus niin monipuoliseen liikuntaan kuin vauhdikkaisiin leikkeihinkin. Perhepäivähoidossa ulkoillaan lähes säällä kuin säällä. Perhepäivähoitajat liikkuvat lasten kanssa pihojen ja puistojen ohella myös lähiseudun metsissä. Näin lapset harjaantuvat kulkemaan vaihtelevassa maastossa pienestä pitäen.

AVAINSANAT:
Ennakointi
Auttaminen
Kannustaminen

Tärkeät kysymykset:
Millä tavoin vahvistan lapsen osallisuutta?
Miten annan lapselle mahdollisuuden harjoitella omatoimisuuden taitoja?
Millä tavalla suunnittelen lapsen päivän?

Ruokailu

Ruokahetki on mukava kiireetön yhteinen hetki. Pienimmätkin syövät itse ja hoitaja auttaa tarpeen mukaan. Ruokailun aikana on mainio tilaisuus opetella toisen huomioimista ja kauniita käytöstapoja. Perhepäivähoidossa tarjotaan monipuolisesti erilaisia ruokia. Lapsilla on mahdollisuus totutella uusiin makuihin. Ruokailusta keskustellaan vanhempien kanssa ja siihen liittyvistä asioista sovitaan yhdessä.

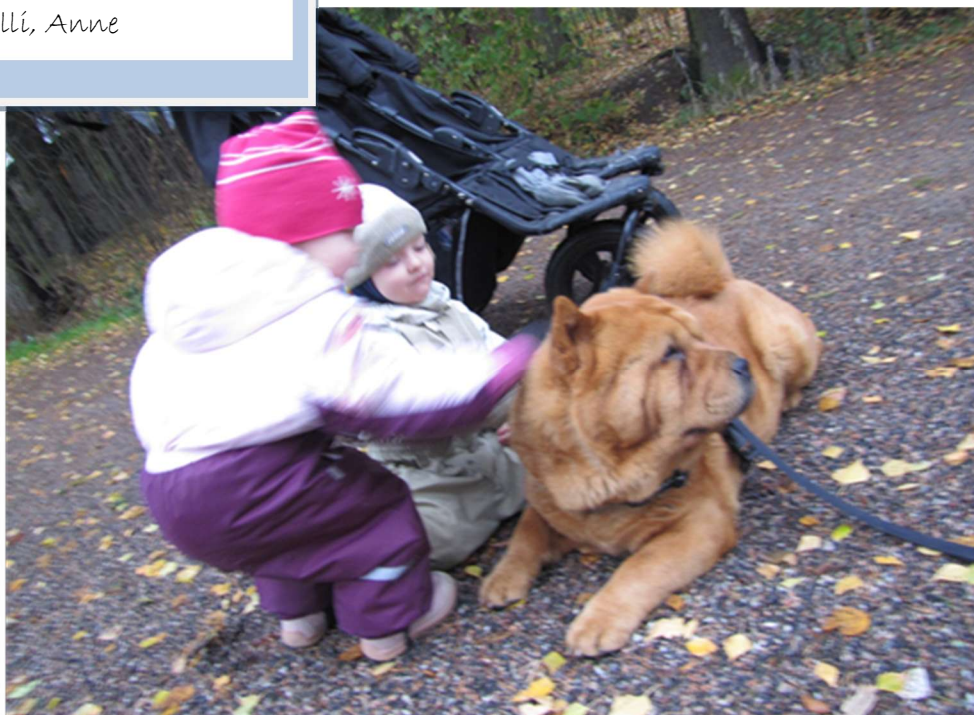
AVAINSANAT:
Kiireettömyys
Yhteinen hetki
Makuelämykset

Tärkeät kysymykset:
Mikä on sopiva annoskoko?
Milloin lapsilla on mahdollisuus esittää ruokatoiveita?
Milloin toteutetaan lapsien toiveita lempiruoka?

Rapupoika rapsuttaa
kun niskaa kutittaa.
Silmänsä muljutellen,
varpaitansa huljutellen
hiekkassa taapertaa!"

-Soile, Tuula, Elli, Anne

Päivälepo

Lounaan päätyttyä jokaiselle lapselle annetaan mahdollisuus päivälepoon. Pienillä lapsilla lepo tarkoittaa päiväunta ja isommilla se voi olla sadun kuuntelua ja lepäilyä. Pienempien lasten nukkuessa on isommilla aikaa rauhallisiin leikkeihin

Kotiinlähtö ja tiedottaminen

Kun vanhempi tulee, on kotiinlähdön aika. Nyt on aikaa kuunnella ja keskustella. Hoitaja kertoo lapsen päivästä vanhemmille huomioiden lapsen omat ajatukset siitä, miten päivä on mennyt. Lapsi osallistuu omien edellytystensä mukaan keskusteluun. Lapsen asiat on tärkeä kertoa niin, etteivät ne jää mieltä askarruttamaan kotona.

Lopuksi hoitaja tiedottaa mahdollisista tulevista retkestä tai muusta poikkeavasta ohjelmasta. Ja sitten onkin aika sanoa "hei" ja lähteä kotiin.

AVAINSANAT:

Informointi
Vuorovaikutus
Kuunteleminen

Tärkeitä kysymyksiä

Millainen lapsen päivä on ollut?
Miten ristiriita tilanteet selvitetään?
Mitä lapsi on tehnyt päivän aikana?
Onko lapsella ollut hyvä päivä?

Pienryhmätoiminta

Perhepäivähoitoryhmä on luonnostaan pienryhmä, jossa hoitajalla on aikaa jokaiselle lapselle. Pienryhmä mahdollistaa lapsen osallistumisen pieniin arjen kotitöihin, kuten esimerkiksi leipominen ja pöydän kattaminen. Pienessä ryhmässä lapselle mahdollistuu taiteelliset kokemukset ja elämykset. Hoitajan on helppo järjestää lapsille pieniä kuvaamataidon hetkiä, muovailua, musiikkia...

Perhepäivähoidon lapset saavat myös kokemusta suuremmista ryhmistä hoitajien yhteisissä tapahtumissa, esimerkiksi yhteisissä jumppa- tai lauluhetkissä, juhlissa ja retkillä.

APUA! APUA!

Huutaa apina.

Kolosta kuuluu rapina.

uskallanko kurkistaa?

Mikä sieltä pilkistää?

Annu, Tiina, Sari, Merja

3 Leikki perhepäivähoidossa

”Lämmin vaihtoehto jos ja kun itse on oltava töissä”

Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja tutkiminen ovat lapsen tapa oppia. Perhepäivähoidossa lapsille tarjotaan päivittäin monipuolista toimintaa lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Tutkiminen on pienelle lapsen luonteenomaista. Vesilätäköt, kiipeilypuut, muurahaiset, legotornien kaatamiset johtavat tiedon ja taidon poluille!

Lapset harjaantuvat myös toisten lasten kanssa. Yhteiset leikit kehittyvät jo pienellä lapsella kun hänellä on mahdollisuus seurata isompien leikkejä ja toimintaa.

Perhepäivähoidossa *hyvä vuorovaikutus on kaiken toiminnan ydin*. Lapsella on oma tuttu hoitaja koko hoitopäivän ajan ja hän saa yksilöllistä hoivaa ryhmän jäsenenä. Hoitaja opastaa leikeissä ja auttaa selvittämään ristiriidat rakentavasti.

Pienessä hoitoryhmässä on mahdollisuus nimetä asioita, lukea ja loruilla ja siten edistää lasten kielellistä kehitystä. Hoitaja voi käyttää työvälineenä esimerkiksi lorupussia, josta löytyy kielellisiä, taiteellisia ja liikunnallisia kokemuksia.

Leikitään

Perhepäivähoidossa lapsella on runsaasti aikaa leikille. Leikkiaikaa on aamulla varhain ennen ja jälkeen aamupalan, ulkoiluaikana puistoissa ja lähimetsissä. Päivälevon ja välipalan jälkeen on aikaa leikille vielä ennen ulos lähtöä. Lapsella on mahdollista jatkaa kesken jääneitä leikkejä tai aloittaa kokonaan uusi leikki. Leikeissä huomioidaan lapsen omat mielenkiinnonkohteet antamalla niille tilaa ja välineet.

AVAINSANAT:

Kokemuksellisuus
Turvallisuus
Vertaisryhmä

Tärkeät kysymykset:

Miten itse osallistun leikkeihin
Mitä tiloja lapsilla on käytössä?
Mahdollisuus leikkikaveriin?
Miten luon mahdollisuuden häiriöttömiin leikkeihin?
Miten havainnoin leikkejä ja dokumentoin niitä?

Hyppään lailla apinan.
Alan vatsa rapinan.
Napsuttelen napinan
alan apinakapinan! "
Eija, Stina, Veera ja Heidi

4 Yhteistyö perheiden kanssa

”Perhepäivähoito on parasta,
mitä meidän perheelle on tapahtunut!”

Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja vuoropuhelun periaatteille. Kumppanuudessa huomiota kiinnitetään siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi yhdessä hoitajan kanssa. Kasvatuskumppanuudessa lapselle läheiset aikuiset kehittävät kykyään kuulla lasta. Yhteistyö perheiden kanssa aloitetaan usein jo ennen päivähoidon alkua. Aluksi sovitetaan hoitopaikkaan ja hoitajaan tutustumisesta ja käytännön järjestelyistä, kuten ruokailusta ja päivälevosta. Hoitaja kertoo arjen käytäntöjä omasta lapsiryhmästään. Hoitajalle on tärkeää saada tietoa lapsesta, jotta päivähoidon aloittaminen sujuisi mahdollisimman hyvin.

Perhepäivähoidossa pidetään syksyisin vanhempainilta, johon ovat tervetulleita kaikki hoitolasten vanhemmat. Vanhempainillassa äidit ja isät tapaavat myös alueen muita hoitajia ja alueen perhepäivähoidon ohjaajan.

Tärkeitä kysymyksiä:
Miten huomioin perheiden erilaiset kulttuuritaustat?
Miten suunnittelen juhlat ja tapahtumat?

Hyvinvointityö ja kumppanuus

Hoitaja sopii vanhempien kanssa keskusteluajan kerran vuodessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, lapsen vasun, tekemiseksi. Keskustelu pidetään kun hoitaja on tullut tutuksi lapsen kanssa. Vasu-keskustelussa käydään läpi perheen kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. Perheiden toiveet huomioidaan esim. ruokailun, juhlapyhien ja juhlien järjestämisessä. Vasukeskusteluissa on mahdollisuus tarvittaessa käyttää tulkin apua. Lapsen hyvinvointia ja sen edistämistä toteutetaan aina yhteistyössä vanhempien kanssa.

Tytöt ja pojat ovat meillä ensisijaisesti lapsia. Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja kunnioittaen. Leikeissä ja touhuissa mahdollistetaan monipuolinen toiminta, joka sopii sekä tytöille että pojille.

5 Yhteistyötahot

Perhepäivähoitaja työskentelee omassa kodissaan lapsiryhmänsä kanssa. Lähimmän työyhteisön muodostavat alueen muut perhepäivähoitajat ja perhepäivähoidonohjaaja.

Lisäksi perhepäivähoitajien kanssa työskentelevät tarvittaessa varhaiskasvatuksen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku).

Lapsen täyttäessä 4 vuotta, hoitaja täyttää yhdessä vanhempien kanssa neuvolaan vietävän hyve-lomakkeen (hyvinvointityö). Neuvolan lisäksi yhteistyökumppaneita ovat alueen päiväkodit ja tarvittaessa lastensuojelun työntekijät.

Varhaiskasvatuksen konsultoiva erityiserityislastentarhanopettaja on vanhempien ja hoitajan apuna kun lapsi tarvitsee hoidon ja kasvamisen tukea. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on tarvittaessa hoitajan yhteistyökumppani kun perhepäivähoitoon tulee lapsi, jonka äidin-kieli on joku muu kuin suomi.

Perhepäivähoitaja voi käyttää myös muita yhteistyötahoja oman ryhmänsä tarpeiden mukaisesti. Tällaisia yhteistyötahoja voi olla esimerkiksi seurakunta (käynti joulukirkossa) tai alueen urheiluseurat, jotka toisinaan tarjoavat toimintaa.

6 Perhepäivähoito osana varhaiskasvatus-toimintaa

Kaupungin arvot

INNOVATIIVISUUS, KESTÄVÄKEHITYS, YHTEISÖLLISYYS

Varhaiskasvatuksessa on arvoina Vantaan kaupungin arvot, jotka näkyvät sovellettuina arjen toiminnassa.

Painopistetyöskentely

Painopistetyöskentely on ollut varhaiskasvatuksessa vuodesta 2006 alkaen sisällön kehittämisen välineenä. Myös perhepäivähoidossa paneudutaan kulloisenkin painopisteen mukaiseen toimintaan enemmän.

Vasuprosessin kuvaus

Vasun työskentelyprosessi eteni seuraavasti: Vasun valmistelu-prosessi aloitettiin yhdessä kaikkien Tikkurilan alueen perhepäivähoitajien ja alueen kahden ohjaajan kanssa.

Työn aloitimme yhteisellä työillalla (marraskuu 2012), jolloin hahmoteltiin vasun yleistä sisältöä, toimintaperiaatteita ja käytäntöjä. Sen jälkeen siirryimme pitämään ohjaajien ja kahden perhepäivähoitajan kanssa vasu-tapaamisia noin kerran kuukaudessa. Tapaamiin tulevat hoitajat vaihtuivat kuukausittain (marraskuu 2012- syyskuu 2013). Vanhempainilloissa kerättiin vasuun vanhempien näkemyksiä (syyskuu 2012). Keväällä pidimme Tikkurilan alueen perhepäivähoidon yhteisen kehittämispäivän (huhtikuu 2013), jolloin keräsimme ja valmistimme yhteistä materiaalia lisää. Ohjaajat aloittivat vasun kokoamistyön syyskuussa 2013. Vasuun tuotettiin ja koottiin valokuvamateriaali (lokakuu - marraskuu 2013). Vasun koeversio annettiin kommentoitavaksi ja korjausehdotuksia otettiin vastaan (marraskuu 2013). Lähes loppusuoralla olevaa vasuprosessia juhlistettiin kakkukahveilla (marraskuu 2013). Tulokseksi saatiin kaksi vasua toinen Ilolan alueelle, toinen Tikkurila - Ruskeasanta alueelle.

Varahoito

Perhepäivähoitajan ollessa poissa työstään (lomat, tasausvapaat, sairastumiset) on lapselle nimetty sijaishoitopaikka. Varahoitopaikkoina käytämme alueen päiväkoteja, ryhmäperhepäiväkoteja muita hoitajia sekä sijaishoitopistettä. Perhepäivähoitaja ilmoittaa varahoidon ajankohdan ja paikan perheille. Akuutteja tilanteita varten käytämme pääsääntöisesti samaa sijaispaikkaa. Perheen on hyvä tutustua varahoitopaikkaan etukäteen. Hoitaja on yhteydessä varahoitopaikkaan ja käy mahdollisuuksien mukaan lasten kanssa etukäteen tutustumassa paikkaan.

Perhepäivähoidon koulutus

Perhepäivähoitajat osallistuvat vuosittain järjestettävään perhepäivähoidon kehittämispäivään. Lisäksi hoitajilla on mahdollisuus osallistua kunnan järjestämiin varhaiskasvatuksen koulutuksiin tarpeen mukaan. Ohjaaja ja perhepäivähoitajat pitävät yhteisiä työiltoja, joissa toimintaa suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan. Lisäksi illoissa käydään läpi varhaiskasvatuksen ajankohtaisia asioita.

Kesätoiminta

Kesäkuun alusta koulun alkuun Vantaan päivähoitoa supistetaan tarvetta vastaavaksi. Kaikille perhepäivähoidon lapsille järjestetään tarvittaessa varahoitopaikka, mikäli oma hoitaja on lomalla. Heinäkuussa on keskitettyä päivähoitoa tarjolla muutamassa Tikkurilan alueen päiväkodissa.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Tikkurilan perhepäivähoito
Ilolan toimintayksikkö
Epinkoskentie 9, 01390 Vantaa
P.040 704 9925